

kde staršími listy propůjčecími zeměpánů byly vody propůjčovány nebo označovány jako příslušenství určitých statků, přimlouvá se domněnka za to, že jen určitá práva, ve starších dobách zvláště právo vodní pravomoci, právo vybíratí cla, požívací práva vodní, ku př. mlýnská práva, rybníční práva atd., právo k rybaření nebo jinaká práva požívací chtěla se propůjčiti, nikoli však vlastnictví vod, zvláště ve starší době při vládě principů regálních pravidlem bylo propůjčování určitých práv užitkových nebo propůjčování práva k tomu, aby se zase jinému ona užitková práva propůjčiti mohla (viz čl. Patenty).

Probošt (z lat. praepositus = představený) jest přednosta a první hodnostář kapitoly nebo též kollegiálního ústavu (viz čl. »Kapitoly«). Leč dnes jest dosti kapitol, při kterých právě tato hodnost pomínula, kdežto opět zhusta obyčejná, avšak dobře dotovaná obročí nesloučená s nijakou kapitolou vyznamenána jsou názvem »proboštství«. I ve klášterích shledáváme hodnost tuto nezřídka místo jinak obvyklého úřadu převora jakožto druhého představeného po opatu. Jinak jest název tento ještě i v církvi protestantské skorem totožný s názvem děkana obvyklým v církvi katolické. Obyčejně vyskytuje se tento název od pradávna ve složené formě »církevní probošt« nebo »řádový probošt« na označení členů církevních obcí ze stavu laiků povolanych, kteříž účastní se správy jmění církevního a nazývají se jinak též »církevními opatrovateli«, »církevními komorníky« neboli »církevními otci«. Osoby ty — pokud vůbec to obvyklo jest — navrhuje duchovní církevní představený počtem 2 nebo nejvýše 3 rozšafných, spolehlivých a pokud možno zámožných občanů přihlédaje k odůvodněnému přání církevní obce; dosazuje pak je — obyčejně na dobu 3 let — a přísahu jich přijímá děkan a to dle předpisů rak. shromáždění biskupů z r. 1856, kteréž však provedeny byly toliko v jednotlivých zemích korunních. I zák. ze dne 7. května 1874 bere zřetel k těmto funkcionářům v §§ 41 a 42; avšak provedení zásad zde vytčených nebylo vyhrazeno dosud zvláštnímu zákonu.

Procento chudých.

Nejdůležitějším úkolem obce jest zákonem jí uložená povinnost chudinského zaopatření osob, kterým přísluší v dotyčné obci právo domovské (§§ 1 a 3 zák. ze dne 3. prosince 1863 č. 105 ř. z., § 28, bod 8, 38 a 57 čes. obec. zřiz., jakož i § 34 chud. zák. ze dne 3. prosince 1868 č. 159 z. z.). Jelikož opatření chudých vyžaduje značnějších nákladů, bylo již v předešlém století použito rozmanitých prostředků k úhradě těchto nákladů; většinou určeno jest v obcích k tomuto účelu zvláštní jmění t. j. fond chudinský, kterýž podléhá samostatné správě obcí (§ 33 cit. chud. zák. a §§ 75 a 76 obec. zřiz.). Aby se dotyčným fondům chudinským dostávalo stálých zdrojů příjmů, stanovena byla dílem říšskými, dílem zemskými zákony t. zv. procenta chudých.

I. Pojem.

Procentem chudých rozumí se:

1. ona dávka, která se vybírá u příležitosti dobrovolné dražby ve prospěch chudinských ústavů;

2. dále označuje se slovem »procento chudých« též ona dávka, kterou dlužno v některých městech zapraviti do místního fondu chudinského při projednávání pozůstalostí.